

筑牢国家粮食安全

การเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารแห่งชาติของจีน

การเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร แห่งชาติของจีนกับบทบาทความร่วมมือ ระหว่างจีนกับอาเซียน

เจิ้ง ฉางฮุย

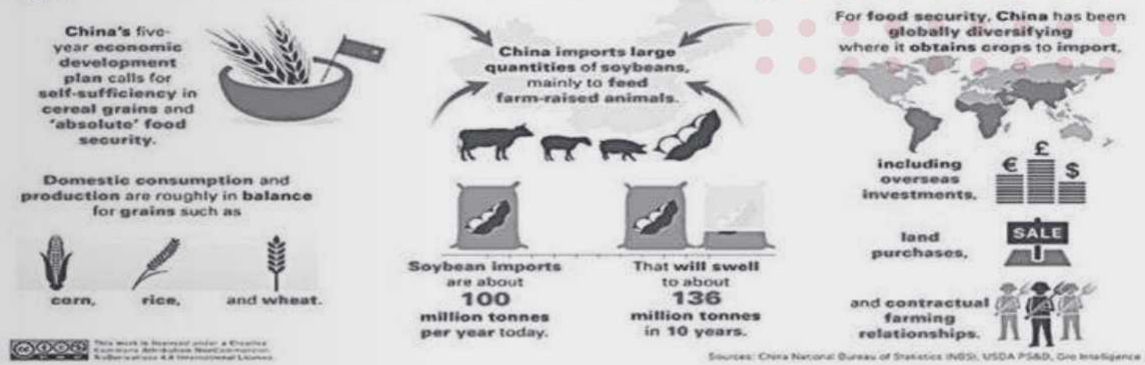
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ จะทำให้บรรลุเป้าหมายของผู้นำจีน ในการสร้างสังคม
แบบพหุมีพหุกันอย่างถ้วนทั่ว และเราจีนหลุดพ้นจากความยากจนได้ภายในปี พ.ศ. 2563

China's Road Map to Food Security

How China Will Feed Its Growing Population

Follow @GROintel
www.gro-intelligence.com

<https://gro-intelligence.com/insights/articles/chinas-roadmap-to-food-security>

ภาพที่ 1 เส้นทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารของจีน

ในการประชุมสมัชชาผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์จีนทั่วประเทศ ครั้งที่ 19 เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการผลิตธัญพืชและรับประกันความมั่นคงด้านอาหาร ทั้งนี้ เนื่องจากหลังวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชียเมื่อ พ.ศ. 2540 และวิกฤตการเงินโลกเมื่อ พ.ศ. 2551 ได้ตอกย้ำว่า การพัฒนาแบบก้าวกระโดดที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณนำไปสู่ความล้มเหลวทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น ประเทศจีนจึงได้ตระหนักถึงปัญหาจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว โดยหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบใหม่ที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและความเปราะบางทางสังคม เช่น ความหิวโหย ความยากจน และความไม่เท่าเทียม ฯลฯ จึงทำให้รัฐบาลจีนได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ในการสร้างสังคมแบบพอมีพอกิน

อย่างถ้วนทั่ว และทำให้ชาวจีนหลุดพ้นความยากจนให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2563 อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามมติสหประชาชาติ เมื่อเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้เป้าหมายการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS: SDGS) ภายในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งได้ทำให้ผลผลิตธัญพืชของประเทศจีนเพิ่มขึ้นจาก 612.23 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 663.84 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2562 และผลผลิตธัญพืชดูรอนทั่วประเทศในปีนี้ สูงถึง 2.856 ล้านล้านกิโลกรัม ซึ่งสูงเป็นประวัติการณ์ โดยมีปริมาณอาหารเฉลี่ยต่อหัวมากกว่า 470 กิโลกรัม ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานในระดับสากลที่กำหนดไว้เพียง 400 กิโลกรัม ดังนั้น จึงทำให้จีนมีความมั่นใจอย่างเต็มที่ต่อความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ อันเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถในการรักษาเสถียรภาพโดยรวมของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความมั่นคงแห่งชาติ

● การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ตามแผนยุทธศาสตร์การฟื้นฟูชนบทของจีน

- จีนได้กำหนดเป้าหมายในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ตามแผนยุทธศาสตร์การฟื้นฟูชนบทของจีน (ปี พ.ศ. 2561 - 2565) โดยภายในปี พ.ศ. 2565 จีนจะมีความพร้อม
- ในระบบข้อมูลเพื่อสร้างแผนที่พื้นที่เพาะปลูก การปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศและการควบคุมการเกษตรแบบแม่นยำ โดยเฉพาะการสร้างเขตพื้นที่เพาะปลูกข้าวและธัญพืช และเขตคุ้มครองการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการพัฒนาศักยภาพในการผลิต โดยมีระบบการบริหารจัดการที่พร้อม และเป็นการทำเกษตรแบบสมัยใหม่

สมุดปกขาวว่าด้วยเรื่องธัญญาหารของจีน

เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2562 สำนักงานสารสนเทศของคณะรัฐมนตรีจีน ได้ออกสมุดปกขาวว่าด้วยเรื่องธัญญาหารของจีน ซึ่งเป็นสมุดปกขาวว่าด้วยธัญญาหาร ฉบับที่ 2 ของรัฐบาลจีน ต่อจากฉบับแรกที่ออกในปี พ.ศ. 2539 โดยนายจาง อู๋เฟิง อธิบดีกรมสำรองธัญญาหารและวัสดุแห่งชาติจีน ระบุว่าหลังจากสาธารณรัฐประชาชนจีนสถาปนาขึ้น เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2492 รัฐบาลจีนได้มุ่งเน้นจัดการแก้ปัญหาความอดอยากของประชาชนเป็นภาระหน้าที่สำคัญอันดับแรกในการบริหารบ้านเมือง โดยในสมุดปกขาวว่าด้วยธัญญาหารฉบับใหม่นี้ได้ใช้สถิติและข้อเท็จจริงจำนวนมากเพื่อพิสูจน์ว่า รัฐบาลจีนไม่เพียงแต่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความอดอยากของประชากรจำนวน 1,400 ล้านคนเท่านั้น หากยังส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่และโภชนาการของประชาชนให้มีระดับสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

สมุดปกขาวว่าด้วยเรื่องธัญญาหารของจีนฉบับนี้มีความยาว 12,000 คำ โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ (1) บทนำ (2) ผลสำเร็จด้านความปลอดภัยด้านธัญญาหาร (3) หนทางความปลอดภัยด้านธัญญาหารที่มีเอกลักษณ์ของจีน (4) การเปิดกว้างและความร่วมมือระหว่างประเทศ (5) อนาคตกับนโยบาย และ (6) บทสรุป ซึ่งสมุดปกขาวฉบับนี้นอกจากจะได้บรรยายภาพรวมทั่วไปเกี่ยวกับผลสำเร็จเชิงประวัติศาสตร์ของจีน เพื่อรักษาความปลอดภัยในด้านธัญญาหาร รวมทั้งนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของจีน เพื่อประกันความปลอดภัยด้านธัญญาหารแล้ว ยังได้ต่อยอดยืนยันของจีนที่จะเปิดกว้างและดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านธัญญาหาร อีกทั้งนำเสนอข้อเสนอดังกล่าว ในการแก้ไขปัญหาธัญญาหารของจีนในอนาคต

ในภาพรวมของประเทศ การประสบความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของจีนในด้านความมั่นคงทางธัญญาหาร จากการใช้พื้นที่ไร่นาคิดเป็นจำนวน 9% ของทั่วโลก และทรัพยากรน้ำคิดจำนวน 6% ของโลก ในการเลี้ยงดูประชากรที่มีจำนวนถึง 20% ของโลก นอกจากนี้ ยังได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์จากความอดอยาก มาเป็นพอกินพอใช้ และอยู่ดีกินดี ทั้งนี้ สมุดปกขาวดังกล่าว ยังระบุว่า ปี พ.ศ. 2561 จีนได้นำเข้าธัญพืชจำนวนกว่า 20,000,000 ตัน และถั่วเหลืองกว่า 80,000,000 ตัน ซึ่งได้ส่งเสริมการพัฒนาและความเจริญรุ่งเรืองด้านการค้าธัญญาหารของโลกอีกด้วย

ในระดับมณฑล นับตั้งแต่สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนมาเป็นเวลา 70 ปี มณฑลเฮยหลงเจียงเป็นมณฑลผลิตธัญญาหารอันดับแรกของจีน โดยในสัดส่วนข้าวสาลี 9 ถ้วย จะมี 1 ถ้วยมาจากมณฑลเฮยหลงเจียง ซึ่งเป็นมณฑลที่อยู่ในอันดับแรกด้านพื้นที่เพาะปลูก จากยอดการผลิต ยอดการจำหน่ายในต่างมณฑล รวมทั้งพื้นที่อาหารสัตว์ และอัตราการใช้งานเครื่องจักรทางการเกษตรที่ทั่วถึง ในขณะที่เดียวกันในรอบ 70 ปีที่ผ่านมา เฮยหลงเจียง ได้ผลิตน้ำมันดิบให้กับประเทศรวม 2,390 ล้านตัน คิดเป็น 37.6% ของยอดการผลิตน้ำมันดิบทางบกของจีน สร้างระบบอุตสาหกรรมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ในระดับเมืองที่มีความสำคัญ เมืองหลันโจว มณฑลกานซู ถือเป็นศูนย์สำรองธัญญาหาร เป็นตลาด และซื้อขายธัญญาหารล่วงหน้า ศูนย์แปรรูปอาหารหลัก และฐานนำเข้าและแปรรูปธัญญาหาร รวมทั้งพยายามสร้างช่องทางเชื่อมต่อกับประเทศรายทางตามข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” ในด้านธัญญาหารและเสริมสร้างความร่วมมือในด้านนี้ โดยเฉพาะจะอาศัยนิคมอุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูปธัญญาหาร สร้างให้เป็นเมืองแห่งธัญญาหารในภาคตะวันตก

การสร้างหลักประกันความมั่นคงด้านอาหารแห่งชาติของจีน

จากการลงตรวจพื้นที่มณฑลจี๋หลินของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ในฐานะเลขาธิการ คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน เมื่อช่วงปลายเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 โดยได้มอบภารกิจสำคัญให้กับมณฑลจี๋หลินในการรักษาเสถียรภาพด้านอาหารของชาติ กล่าวคือ ให้ดำเนินการปฏิรูปโครงสร้างด้านอุปทานการเกษตรให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยการปรับปรุงการเกษตรและพื้นที่ชนบทให้ทันสมัยและต่อสู้กับความยากจน รวมทั้งส่งเสริมความทันสมัยของการเกษตรและพื้นที่ชนบท ด้วยการยึดมั่นในลำดับความสำคัญของการพัฒนาการเกษตรและชนบท ด้วยการเร่งสร้าง “ระบบหลัก

ภาพที่ 2 นายสี จิ้นผิง ในฐานะเลขาธิการ คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน ประธานาธิบดีแห่งรัฐและประธานคณะกรรมการกลาง เดินทางไปเยือนบมกสจีหลิน ในระหว่างวันที่ 22 - 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 เพื่อส่งเสริมความทันสมัยของการเกษตรและพื้นที่ชนบทโดยการสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตธัญพืช อันเป็นหลักประกันความมั่นคงด้านอาหารแห่งชาติของจีน ภาพจากเว็บไซต์ [HTTP://WWW.VIJAI.CHINA.COM/ARTICLES/1882](http://www.vijai.china.com/articles/1882)

3 ระบบ” ของการเกษตรสมัยใหม่ (ได้แก่ ระบบการเกษตรด้วยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ระบบการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านชนบทด้วยโครงสร้างพื้นฐาน และระบบการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร) รวมทั้งดำเนินการป้องกันดินด่างในเชิงลึกและเร่งการสร้างพื้นที่เพาะปลูกที่มีมาตรฐานสูง ตลอดจนปรับปรุงกำลังการผลิตธัญพืชโดยรวม และสนับสนุนความแข็งแกร่งของมณฑลจีหลินในการปกป้องความมั่นคงด้านอาหารของชาติ

บทบาทความร่วมมือระหว่างจีนกับอาเซียน ในการป้องกันวิกฤตด้านอาหาร

นายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรีจีน ได้กล่าวเน้นในช่วงท้ายของการแถลงต่อที่ประชุมอาเซียนบวกสาม (ASEAN PLUS THREE: APT) วาระพิเศษ ว่าด้วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2563 ความว่า ภูมิภาคนี้เป็นหนึ่งในผู้ผลิตธัญพืชรายใหญ่ของโลก และเป็นที่ตั้งของประชากรกว่าหนึ่งในสี่ของโลก และส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ดังนั้น การสร้างความมั่นคงด้านอาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยต้องใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากองค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียนบวกสาม (ASEAN PLUS THREE EMERGENCY RICE RESERVE: APTERR) เพื่อป้องกันวิกฤตด้านอาหาร

ภาพที่ 3 นายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรีจีน กล่าวถึงความมั่นคงด้านอาหารในการประชุมอาเซียนบวกสาม ภาพจากเว็บไซต์ [HTTPS://WWW.THANSETTAKIJ.COM/CONTENT/POLITICS/430391](https://www.thansettakij.com/content/politics/430391)

APTERR เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของ 13 ประเทศ ประกอบไปด้วยประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ร่วมกับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เพื่อสำรองข้าวสำหรับบริโภคในกรณีเกิดภัยพิบัติฉุกเฉินทางธรรมชาติ ซึ่งได้เริ่มดำเนินงานเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2554 โดยประเทศไทยได้รับความไว้วางใจให้จัดตั้งสำนักเลขานุการองค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียนบวกสาม (APTERR) ขึ้นในประเทศไทย เพื่อเป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประสานงานในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ ความตกลง APTERR เป็นเอกสารความตกลงที่มีผลตามกฎหมาย (LEGALLY BINDING DOCUMENT) และสอดคล้องกับกฎระเบียบของ WTO และข้อตกลงระหว่างประเทศอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในการประชุมคณะมนตรีองค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียนบวกสาม ครั้งที่ 8 ระหว่างวันที่ 17 - 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ณ เมืองพุกาม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผู้แทนคณะฯ ของไทย นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เสนอให้ APTERR พิจารณาเพิ่มปริมาณข้าวสำรองในประเทศสมาชิกอาเซียนบวกสามในรูปสัญญา (EARMARKED STOCK) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรคในคนพืช และสัตว์ ที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เช่น การแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นต้น

สรุป

รัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร เนื่องจากความมั่นคงด้านอาหารเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงแห่งชาติ โดยการแถลงต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ครั้งที่ 19 รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์การฟื้นฟูชนบทของจีน (ปี พ.ศ. 2561 - 2565) นอกจากนี้จีนยังได้สร้างบทบาทความร่วมมือในการเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารกับอาเซียน เพื่อเป็นหลักประกันต่อความยั่งยืนในเรื่องความมั่นคงด้านอาหารเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น ประเทศในกลุ่มอาเซียนจึงเห็นความสำคัญที่จะร่วมมือกับจีนในการมีคลังอาหารสำรองที่สามารถรองรับต่อวิกฤตที่จะเกิดขึ้นอย่างฉุกเฉิน อันจะเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะได้สร้างบทบาทนำในเรื่องนี้ จากการที่เป็นสำนักเลขาธิการองค์การความร่วมมือชาวอุยกูร์ของอาเซียนบวกรวม (APTERR) ดังกล่าว ด้วยการเร่งประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกองทัพไทยที่มีหน่วยงานด้านการพัฒนาจะได้เริ่มกิจกรรมการรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญของความมั่นคงด้านอาหาร และร่วมมือกันดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. 2561). วาระการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการขับเคลื่อนของประเทศไทย.

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ <http://www.parliament.go.th/library>

เว็บไซต์ <https://news.cgtn.com/news/2019-10-14/China-releases-white-paper-on-food-security-KMBWSqWzf2/index.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

เว็บไซต์ <http://www.vijachina.com/articles/1556> สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

เว็บไซต์ <http://www.vijachina.com/articles/1882> สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

เว็บไซต์ <https://www.thansettakij.com/content/politics/430391> สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

The writer

เจิง ไฉลือ เป็นนามปากกาของ พลตรี ดร.ไชยสิทธิ์ ดันตยกุล เหล่าทหารสารบรรณ สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ปริญญาเอก ปรัชญาดุขฎิบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง - หลักสูตร ชั้นนายพัน เหล่าทหารสารบรรณ ประเทศสหรัฐอเมริกา - หลักสูตร หลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 72 - หลักสูตรการรบร่วม ศูนย์ศึกษาการสงคราม ประเทศออสเตรเลีย - หลักสูตรเสนาธิการทหาร รุ่นที่ 41 วิทยาลัยเสนาธิการทหาร - หลักสูตรยุทธศาสตร์และการป้องกันประเทศ ณ มหาวิทยาลัยป้องกันประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเคยดำรงตำแหน่ง อาจารย์กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า - ผู้อำนวยการกองกิจการป้องกันประเทศ สถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด และผู้อำนวยการกองภูมิภาคศึกษา ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม